

Osnivanje podružnice stranog osnivača u Republici Hrvatskoj

Božo Prelević, dipl. iur.

Strani osnivači mogu u Republici Hrvatskoj osnovati i upisati u sudski registar podružnicu temeljem odredbi Zakona o trgovačkim društvima i Zakona o sudskom registru. Odluka o osnivanju strane podružnice mora imati elemente sadržaja određene Zakonom o trgovačkim društvima i biti ovjerena od strane javnog bilježnika. Autor u članku daje prikaz i analizira navedene zakonske odredbe koje se odnose na osnivanje i prestanak podružnice stranog osnivača.

1. Uvod

Zakonom o trgovačkim društvima¹ (u nastavku teksta: Zakon) predviđena je mogućnost osnivanja podružnice stranog osnivača. Važno je naglasiti kako podružnica pa i strana podružnica nije pravna osoba i ne može stjecati prava i obveze. Za osnivanje podružnice stranog osnivača, ili stranog trgovačkog društva, načelno je potrebno ispuniti iste uvjete kao da se podružnica osniva od strane domaćeg osnivača, o čemu više navodimo u nastavku članka.

2. Inozemno trgovačko društvo

Sukladno čl. 611. Zakona, inozemno trgovačko društvo je za potrebe Zakona trgovačko društvo koje je valjano osnovano po pravu zemlje u kojoj ono ima registrirano sjedište izvan Republike Hrvatske. S druge strane, inozemni trgovac pojedinac je za potrebe Zakona fizička osoba kojoj se to svojstvo priznaje izvan RH u zemlji u kojoj ima registrirano sjedište i gdje vodi poduzeće koje posluje u RH.

2.1. Poslovanje u RH

Inozemna trgovačka društva i trgovci pojedinci, pod uvjetima propisanim zakonom, izjednačeni su u poslovanju na području RH s domaćim osobama.

ističemo...

Zakonom je jasno određeno kako inozemna trgovačka društva i inozemni trgovci pojedinci ne mogu trajno obavljati djelatnosti na području RH dok ne osnuju podružnicu².

Pri tome se obavljanjem djelatnosti ne smatra npr. povremeno ili jednokratno obavljanje djelatnosti, odnosno obavljanje pojedinog posla (pojam slobode pružanja usluga sukladno pravnoj stečevini Europske unije). Je li riječ o trajnom obavljanju djelatnosti ocjenjuje se prema okolnostima konkretnog slučaja.

3. Strana podružnica

3.1. Osnivanje strane podružnice

Na osnivanje i upis podružnica osoba iz čl. 612. Zakona³ (osnivača) u sudski registar primjenjuju se propisi po kojima podružnice osnivaju domaća društva⁴. Podružnica inozemnog osnivača može se osnovati i na daljinu, elektroničkim sredstvima komunikacije. Ako su osnivači strane podružnice državljani EU ili Europskog gospodarskog prostora, podružnice u RH mogu osnovati i putem usluge e-Sudski registar.

Podružnica posluje pod svojom tvrtkom i treba pritom navesti svoje sjedište i sjedište osnivača.

¹ Nar. nov., br. 111/93, 34/99, 121/99-vjerodostojno tumačenje, 52/00- Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11-Kazneni zakon, 152/11-pročišćeni tekst, 111/12, 68/13, 110/15, 40/19, 34/22, 114/22, 18/23, 130/23 i 136/24.

² Čl. 612. st. 2. Zakona.

³ Vidjeti pod 2.

⁴ Čl. 613. st. 1. Zakona.

ističemo...

Međutim, podružnica stranog osnivača nije pravna osoba i ne može samostalno stjecati prava i obveze u pravnom prometu.

Sva prava i obveze nastala djelovanjem podružnice preuzima osnivač. Iz navedenog prozilazi kako u slučaju spora sa trećim osobama, stranka u sporu nije podružnica nego trgovačko društvo (trgovac) osnivač podružnice.

3.1.1. Odluka o osnivanju strane podružnice

U slučaju da je osnivač strane podružnice društvo kapitala, odluka o osnivanju podružnice sadrži pored podataka iz čl. 7. st. 4. Zakona i podatak o visini temeljnog kapitala i iznosu uplaćenih uloga, a ako je osnivač društvo osoba, ili poduzetnik fizička osoba, odluka o osnivanju podružnice sadrži i imena osoba koje osobno odgovaraju za obveze društva. Navedena odredba čl. 612. st. 2. Zakona ne primjenjuje se na osnivača koji ima sjedište u zemlji članici EU⁵,

3.1.2. Prijava za upis strane podružnice u sudski registar**ističemo...**

Osnivač podnosi registarskome sudu na čijem bi području trebalo biti sjedište podružnice prijavu za njezin upis u sudski registar.

U prijavi za upis podružnice pored podataka iz čl. 8. st. 3. Zakona mora se navesti djelatnosti iz čl. 34. st. 3. Zakona, ako čine predmet poslovanja osnivača te naziv registra u kojem je osnivač upisan i broj pod kojim se u tom registru vodi, odnosno napomenu da je osnivač osnovan u zemlji u kojoj se ne upisuje u takav registar. **To znači kako se u prijavi za upis strane podružnice moraju navesti sljedeći podaci:**

- tvrtka i sjedište osnivača te tvrtka i sjedište podružnice i;
- ime i prezime, odnosno imena i prezimena, osobni identifikacijski broj te prebivalište osoba ovlaštenih da u poslovanju podružnice zastupaju osnivača.

Sukladno spomenutoj odredbi čl. 34. st. 3. Zakona, ako je za pojedine djelatnosti zakonom propisano da se mogu obavljati samo temeljem suglasnosti, dozvole ili drugog akta nadležnog tijela, predmet poslovanja u dijelu u kojem se odnosi na te djelatnosti upisuje se u glavnu knjigu sudskog registra. Upis tih djelatnosti u sudski registar provest će se samo na temelju prethodne suglasnosti ili dozvole toga nadležnog tijela.

Sukladno čl. 613. st. 5. Zakona, prijavi za upis podružnice u sudski registar prilaže se u izvorniku i u ovjerenome prijevodu na hrvatski jezik i:

- dokaz da je osnivač upisan u registar u državi u kojoj ima registrirano sjedište iz kojega se vidi njegov pravni oblik i vrijeme kada je upisan u taj registar i broj pod kojim se vodi u tom registru, predmet poslovanja te osobe ovlaštene na zastupanje i opseg njihovih ovlasti ili, ako je osnovan u zemlji gdje se ne upisuje u takav registar, valjane isprave o osnivanju javno ovjerene po propisima zemlje u kojoj osnivač ima registrirano sjedište iz kojih su vidljivi njegov pravni oblik i vrijeme osnivanja, predmet poslovanja te osobe ovlaštene na zastupanje i opseg njihovih ovlasti;

5 Čl. 613. st. 8. Zakona.

- odluka osnivača o osnivanju podružnice;
- prijepis izjave o osnivanju, društvenog ugovora ili statuta osnivača, javno ovjereni po propisima zemlje u kojoj osnivač ima registrirano sjedište;
- javno ovjereno skraćeno posljednje godišnje financijsko izvješće osnivača.

3.1.3. Odbijanje upisa u sudski registar

Registarski sud će, osim iz razloga zbog kojih može odbiti upis svake podružnice u sudski registar, odbiti taj upis ako osnivač ne dokaže da je⁶:

- valjano osnovan u zemlji u kojoj ima registrirano sjedište;
- osobama iz RH u zemlji u kojoj osnivač ima sjedište omogućeno da osnivaju podružnice pod uvjetima pod kojima je to u RH omogućeno i osnivaču.

Smatra se da je osnivač dokazao da postoji uzajamnost iz navedene odredbe čl. 613. st. 6. t. 2. Zakona ako ga sud ne pozove da podnese dokaz o postojanju uzajamnosti⁷. U slučaju sumnje postojanje uzajamnosti na zahtjev registarskoga suda potvrđuje Ministarstvo pravosuđa. Ako se ne može dokazati da postoji uzajamnost, podružnicu se može upisati i na temelju odobrenja koje izdaje Ministarstvo gospodarstva. Navedene odredbe čl. 613. st. 6. t. 2. i čl. 613. st. 3. Zakona ne primjenjuju se na osnivača koji ima sjedište u zemlji članici EU, ili zemlji članici Svjetske trgovinske organizacije.

3.1.4. Upis promjene podataka u sudski registar

Sukladno čl. 613. ste. 9. Zakona, osnivač je dužan svaku promjenu podataka iz navedene odredbe čl. 7. st. 4. t. 1. i 3. Zakona te iz navedenih odredbi čl. 613. st. 2. i 4. Zakona prijaviti registarskome sudu radi upisa u sudski registar. U slučaju promjene podataka iz navedene odredbe čl. 7. st. 4. t. 2. Zakona osnivač je dužan dostavljanjem popisa djelatnosti izvijestiti registarski sud o tome koje djelatnosti čine predmet poslovanja. Sazna li taj sud da promjena podataka nije prijavljena radi upisa u sudski registar, pozvat će osnivača da to učini u roku kojega mu za to odredi, pa ako on to ne učini ni u tome roku, brisat će podružnicu iz sudskog registra po službenoj dužnosti.

3.1.5. Predaja godišnjih financijskih izvješća

Osnivač je dužan svake godine, u roku od 15 dana od dana usvajanja, registarskom sudu u koji je podružnica upisana dostaviti radi upisa predaje svoja godišnja financijska izvješća i druge financijske isprave čije je objavljivanje zakonom propisano⁸.

3.2. Objava upisa

Sukladno čl. 614. Zakona, nakon upisa u sudski registar objavljuju se podaci iz čl. 7. st. 4. t. 1. i 3. i čl. 613. st. 2. i 4. Zakona⁹, a ako osnivač ima više podružnica u RH i podaci iz čl. 615. st. 1. Zakona¹⁰.

4. Više podružnica istog osnivača

U slučaju da isti osnivač ima u RH više podružnica, u prijavi za upis u sudski registar mora se naznačiti koja je podružnica glavna, a za ostale mora se rednim brojevima označiti njihov redoslijed. U tvrtki podružnice mora se naznačiti da je glavna, odnosno neka od drugih podružnica istoga osnivača¹¹.

6 Čl. 613. st. 6. Zakona.

7 Čl. 613. st. 7. Zakona.

8 Čl. 613. st. 10. Zakona.

9 Vidjeti pod 3.1.1.-3.1.4.

10 Vidjeti pod 4.

11 Čl. 615. st. 1. Zakona.

Osnivač mora imenovati jednu ili više osoba u svakoj podružnici koje su ovlaštene da ga zastupaju, može u više podružnica za to ovlastiti iste osobe ili odrediti da su ga osobe u glavnoj podružnici ovlaštene zastupati i djelovanjem drugih podružnica.

ističemo...

Pređaja godišnjih financijskih izvješća i drugih financijskih isprava osnivača, objava kojih je predviđena zakonom, upisuje se u registar suda kod kojeg je upisana glavna podružnica.

5. Djelovanje podružnice i vođenje poslovnih knjiga

5.1. Djelovanje podružnice

Sukladno čl. 616. st. 1. Zakona, podružnica djeluje pod svojom tvrtkom, a mora navesti svoje sjedište i sjedište osnivača.

ističemo...

Kako smo naveli, djelovanjem podružnice sva prava i obveze stječe, odnosno preuzima osnivač.

5.2. Vođenje poslovnih knjiga

Za djelovanje na području važenja Zakona podružnica mora voditi poslovne knjige po propisima koji se primjenjuju u RH¹².

6. Prestanak podružnice

Osnivač donosi odluku o prestanku podružnice na način kako je to određeno u društvenome ugovoru, odnosno u izjavi o osnivanju, ili u statutu osnivača. RegistarSKI sud na čijem području je sjedište podružnice može po službenoj dužnosti ili na prijedlog zainteresirane osobe donijeti rješenje o brisanju podružnice ako¹³:

- osnivač prestane postojati u zemlji u kojoj ima sjedište ili po propisima te zemlje izgubi poslovnu sposobnost ili pravo raspolaganja imovinom ili;
- država kojoj pripada osnivač više ne poštuje uzajamnost iz čl. 613. st. 4. t. 2. Zakona¹⁴.

Na ukidanje podružnice na odgovarajući način primjenjuju se odredbe čl. 621.-623. Zakona o ukidanju trgovačkog društva. Osnivač podnosi registarskome sudu prijavu za brisanje podružnice iz sudskog registra i prilaže joj odluku o prestanku podružnice.

7. Zaključak

Iz recentne poslovne prakse proizlazi kako u RH postoji sve veći interes stranih osnivača za osnivanjem podružnice. Interes za osnivanjem podružnice u RH posebno iskazuju osnivači iz država članica EU i EGP-a. Pri osnivanju podružnice stranog osnivača u RH primjenjuju se odredbe Zakona.

Osnivač podnosi registarskome sudu na čijem bi području trebalo biti sjedište podružnice prijavu za njezin upis u sudski registar. S time u vezi, na upis podružnice stranog osnivača u sudski registar podredno se primjenjuju i odredbe Zakona o sudskom registru.

Literatura:

- 1) Zakon o trgovačkim društvima (Nar. nov., br. 111/93, 34/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13, 110/15, 40/19, 34/22, 114/22, 18/23, 130/23 i 136/24).

Ne zaboravite:

- Inozemna trgovačka društva i inozemni trgovci pojedinci ne mogu trajno obavljati djelatnosti na području RH dok ne osnuju podružnicu.
- Podružnica stranog osnivača nije pravna osoba i ne može samostalno stjecati prava i obveze u pravnom prometu.
- Sva prava i obveze nastala djelovanjem podružnice preuzima osnivač.
- U slučaju spora sa trećim osobama, stranka u sporu nije podružnica nego trgovačko društvo (trgovac) osnivač podružnice.
- Prijava za upis strane podružnice podnosi se registarskome sudu na čijem bi području trebalo biti sjedište podružnice.
- Podružnica djeluje pod svojom tvrtkom, a mora navesti svoje sjedište i sjedište osnivača.
- Osnivač je dužan svake godine, u roku od 15 dana od dana usvajanja, registarskom sudu u koji je podružnica upisana dostaviti radi upisa predaje svoja godišnja financijska izvješća i druge financijske isprave čije je objavljivanje zakonom propisano.

¹² Čl. 617. Zakona.

¹³ Čl. 618. st. 2. Zakona.

¹⁴ Vidjeti pod 3.1.3.